

Leski, Kazimierz

Pierwszy zeszyt "Zagadnień Naukoznawstwa"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 435-436

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z CZASOPISM

PIERWSZY ZESZYT „ZAGADNIENIŃ NAUKOZNAWSTWA“

Naukoznawstwo, do niedawna prawie zaniedbana gałąź nauki, znajduje się obecnie w okresie gwałtownego rozwoju. Polski dorobek w dziedzinie wydawnictw naukoznawczych wzbogacony został ostatnio o dwa poważne tytuły: w 1964 r. powstało czasopismo informacyjne „Przegląd Informacji o Naukoznawstwie“¹, a w kwietniu 1965 r. ukazał się pierwszy zeszyt wydawnictwa ciągłego Komisji Naukoznawstwa PAN „Zagadnienia Naukoznawstwa. Studia i materiały“.

„Zagadnienia Naukoznawstwa“, zgodnie z podtytułem, poświęcone są w lwiej części pracom problemowym, rozważaniu spraw dla naukoznawstwa najbardziej istotnych. Zamiarem redakcji, pracującej pod przewodnictwem prof. I. Maleckiego, jest wydawanie corocznie 4 numerów o łącznej objętości ok. 50 arkuszy wydawniczych, niekoniecznie jednak z regularnością kwartalnika. Poszczególne numery mają stanowić odzwierciedlenie ważniejszych wydarzeń w dziedzinie naukoznawstwa. Tak więc pierwszy zeszyt, oparty o materiały odbytego w maju 1964 r. w Jabłonie sympozjum na temat czynników zwiększenia efektywności badań naukowych², obejmuje problematykę oceny efektywności tych badań. O dalsze materiały tego sympozjum oparty będzie również zeszyt następny.

Ta podstawowa tematyka nie wyczerpuje treści poszczególnych zeszytów, choć stanowi jej rys zasadniczy. Zgodnie z zapowiedzią redakcji, zeszyty „Zagadnień“ składać się mają z następujących działów: 1) oryginalne artykuły problemowe autorów krajowych i zagranicznych, w zasadzie tak dobrane, aby szczegółowiej oświetlić jakieś wybrane zagadnienie; 2) przegląd ważniejszych zagadnień z dziedziny naukoznawstwa; 3) przegląd piśmiennictwa, obejmujący ogólne omówienie ważniejszych czasopism z dziedziny naukoznawstwa oraz recenzje bardziej istotnych publikacji z tego zakresu (książek, artykułów itp.); 4) kronika ważniejszych wydarzeń.

Na okładce zeszytu 1 widnieje podtytuł charakteryzujący jego zasadniczy temat: *Ocena efektywności badań naukowych*. Problemowi temu poświęcono ponad dwie trzecie objętości zeszytu; trzy referaty ujmują problem generalnie: *Ogólne zagadnienia efektywności badań naukowych* I. Maleckiego, *O metodach oceny efektywności nauki* J. Zieleniewskiego, *Zagadnienia efektywności ekonomicznej badań naukowych* B. Minca, a dwa referaty (H. Trzaskiego oraz Z. Ostrowskiego i A. Szepeńca) rozpatrują zagadnienie z wycinkowego punktu widzenia nauk chemicznych. Dział ten zamknięty jest omówieniem metod stosowanych w zakresie oceny efektywności badań w Związku Radzieckim oraz siedemnastoma wypowiedziami dyskusyjnymi przedstawicieli PAN, uczelni, instytutów resortowych i Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego.

Nie najszcześniejszy wydaje się tytuł działu drugiego: *Przegląd zagadnień*. Tytuł ten bowiem kojarzy się z ujęciem informacyjnym, a tymczasem na dział składają się dość obszerne omówienia wydarzeń z dziedziny naukoznawstwa oraz tłumaczenia wybranych prac. W zeszycie 1 omówiona jest konferencja ONZ poświęcona zastosowaniom nauki i techniki w krajach na drodze rozwoju (1963 r.); przetłumaczone zostały: referat Iljiczowa wygłoszony na rozszerzonym posiedzeniu Prezydium Akademii Nauk ZSRR w październiku 1963 r.³ oraz artykuł amerykańskiego uczonego A. M. Weinberga *Kryteria wyboru naukowego*.

¹ Por. notatkę *Informacja i bibliografia naukoznawcza* w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika“, s. 411.

² Por. informację o tym sympozjum w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika“, s. 449.

³ Por. notatkę *O metodologicznych problemach przyrodznawstwa i nauk społecznych* w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika“, s. 425.

Dział trzeci zeszytu obejmuje omówienie trzech periodycznych wydawnictw naukowych: węgierskiego biuletynu naukoznawstwa, kwartalnika UNESCO „Impact“ oraz „Przeglądu Informacji o Naukoznawstwie“. Charakterystyka tych wydawnictw jest ciekawa, choć poziom recenzji i sposób ujęcia — niewyrównany. W dalszej części działu krótko omówiono trzy interesujące wydawnictwa zwarte. Wydaje się, że dla wartości informacyjnej tego działu korzystne byłoby rozszerzenie takich omówień i nadanie im wyraźniejszego charakteru recenzji.

Niewątpliwie interesujący dział czwarty: *Kronika* — stanowi przegląd materiałów bardzo zróżnicowanych tak pod względem treści, jak i metody opracowania. W wydawnictwie tego typu, o nastawieniu wyraźnie problemowym, dobrze byłoby jednak nadać *Kronice* charakter mniej informacyjny, bardziej natomiast omawiający, nawet z pewnymi elementami osobistego poglądu autora. Taki właśnie charakter mają opracowania: *Konferencja Sekcji Nauki ZNP, Międzyuczelniany Zakład Badań nad Szkolnictwem Wyższym* oraz *Koordinacja badań naukowych i technicznych w RWPG*.

Ukazanie się „Zagadnień Naukoznawstwa“ jest wydarzeniem bardzo pozytywnym, tym bardziej, że pismu patronuje Komisja Naukoznawstwa PAN. Wypełnia ono dotkliwą lukę istniejącą w tym zakresie w naszym ruchu wydawniczym od kilkunastu lat. Szersza ocena pisma po jednym zeszycie byłaby jednak, oczywiście, przedwczesna. Dopiero wydanie kilku numerów pozwoli czytelnikom na lepsze i pełniejsze zorientowanie się w charakterze „Zagadnień Naukoznawstwa“. Da to również i redakcji możliwość bardziej jednolitego zarysowania poszczególnych części pisma. Jego rozwój będziemy więc obserwowali z dużym zainteresowaniem i za jakiś czas warto będzie podjąć omówienie szczegółowsze.

Kazimierz Leski

KTO CZYTA „NAUKĘ POLSKĄ“?

W artykule E. Kujawskiego *Na marginesie pięćdziesięciu numerów „Nauki Polskiej“* (w nrze 4/1964 „Kultury i Społeczeństwa“) znajduje się pesymistyczna opinia, że w ciągu dwunastu lat „Nauka Polska“ „nie była ani razu odnotowana w przeglądach prasy“ (s. 159). Warto przypomnieć, że w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki“, w nrach 3—4/1960 (dwukrotnie), 3/1963 i 2/1964, „Nauka Polska“ była nie tylko odnotowana w dziale *Z czasopism*, lecz niektórym jej artykułom poświęcono dłuższe notatki.

Z. Br.

Z HISTORII UNIwersYTETÓW

W roczniku z 1964 r. wielu polskich czasopism naukowych znalazło się sporo artykułów i opracowań o tematyce związanej z dziejami uniwersytetów, a przede wszystkim — Uniwersytetu Jagiellońskiego. Oto niektóre z prac.

W nrze 9/1964 „Życia i Myśli“ K. Pieradzka omówiła *Działalność publiczną profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego do końca XV w.*

W kwartalniku „Zaranie Śląskie“, w nrze 3/1964, S. Urbańczyk pisał o Kazimierzu Nitschu jako o badaczu gwar śląskich; artykuł miał jednak charakter przyczynku do historii promieniowania Uniwersytetu Jagiellońskiego na Śląsk⁴. W tymże numerze znalazły się dwie recenzje jubileuszowych publikacji związanych z 600-leciem UJ.

⁴ O stosunkach Uniwersytetu Krakowskiego ze Śląskiem w dawnych wiekach pisał H. Barycz w nrze 2/1964 „Zarania Śląskiego“.